

طراحی فضای آموزشی تاثیرگذار بر کودکان اوتیستیک با رویکرد روان-شناسی محیط

شیوا وفا^{۱*}، دکتر رضا جعفرپورهادی کیانشری^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری واحد ورامین-پیشوا، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲- عضو هیئت علمی گروه معماری واحد ورامین-پیشوا، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

چکیده

با توجه به افزایش کودکان مبتلا به بیماری اوتیسم در جهان و ایران و مشکلات خانواده‌ها برای نگهداری این‌گونه کودکان، ضرورت ایجاد مراکز نگهداری و آموزش ویژه بیش از پیش احساس می‌شود. اوتیسم به عنوان یک بیماری جسمی-روحي تا حدود زیادی وابسته به شرایط محیطی بوده و طبق مطالعات صورت گرفته، محیط تاثیر بسیار زیادی در درمان این کودکان دارد و از آنجایی که کودکان اوتیستیک دارای حساسیت‌های ویژه‌ای نسبت به کودکان طبیعی هستند، ویژگی‌ها و نیازهای متعددی در رابطه با طراحی فضاهای آموزشی برای این کودکان وجود دارد. محیط آموزشی از لحاظ صدا، نور، رنگ، امنیت و نوع مصالح مصرفی باید متناسب با نیازهای خاص آن‌ها از نظر روحی-روانی و در عین حال با حداقل محرک‌های مضر محیطی و جلوگیری از انگیزش بیش از حد طراحی شود. در این پژوهش که به روش توصیفی-تحلیلی صورت گرفته، ضمن بیان ویژگی‌های این کودکان به بررسی شرایط محیطی و عوامل موثر در طراحی مرکز آموزشی جهت رشد، تحریک پذیری مثبت و علاقمند ساختن این بیماران به محیط، از منظر روان‌شناسی محیطی پرداخته شده است.

واژه‌های کلیدی: فضای آموزشی، کودکان، اوتیسم، روان‌شناسی محیط.

۱- مقدمه

از آنجایی که تعداد کودکان مبتلا به بیماری اوتیسم در جهان و ایران رو به افزایش است و امروزه با افزایش خیره کننده به حدود ۱۱۰ مورد مبتلا در هر ۱۰ هزار کودک رسیده است و عدم وجود درمان قطعی برای آن و همچنین با توجه به مشکلات و فشار مضاعفی که جامعه و خانواده کودکان اوتیسمی برای نگهداری و مراقبت از آن‌ها متحمل می‌شوند، ضرورت طراحی فضایی تخصصی و مناسب، با عملکردی مطلوب در هماهنگی با این بیماری جهت تعدیل آن بیش از پیش احساس می‌شود. به علت این که این نقص در مهارت اجتماعی، زبان و ارتباط برقرار کردن، آن‌ها را در ایجاد و گسترش رفتارهای چالش‌انگیز بیشتر مستعد می‌کند و بسیاری از کودکان دارای اوتیسم از لحاظ حسی تفاوت‌هایی دارند، به خصوص یک یا چند حس آن‌ها فوق العاده حساس است، بنابراین باید از محیط حسی و چگونگی تاثیر آن مطلع بود. این بیماری جسمی تا حدود زیادی وابسته به شرایط محیطی است که از جمله فاکتورهای مهم جهت بهبود این بیماری می‌باشد.

مطالعات صورت گرفته بیان می‌کند محیط، تاثیر بسیار زیادی در درمان این کودکان دارد. محیط نگهداری این بیماران باید مبتنی با شرایط فردی آن‌ها باشد و الویت دادن به رفاه فیزیکی از مهم‌ترین اقداماتی است که می‌توان انجام داد. پرداختن به روان‌شناسی محیط همگام با معماری برای این کودکان سبب پیشرفت‌های چشمگیری در زمینه‌ی طراحی و ایجاد فضاهای